МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ З ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Галузі знань: І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»

Складник освіти: післядипломна освіта, спеціалізація

Спеціальність: Наркологія

Попередня освіта: лікарі-психіатри, лікарі-наркологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю.

Професійна кваліфікація: лікар-спеціаліст

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ЗДМФУ
Голова Вченої ради
_____/ проф. Юрій КОЛЕСНИК
(протокол № 5 від « 24 » грудня 2024 р)
Програма підготовки вводиться в дію з 25.12.2024 р.
_____/ проф. Юрій КОЛЕСНИК
(наказ № 447 від « 25 » грудня 2024 р

Запоріжжя 2024

ПЕРЕДМОВА

Програму підготовки з підвищення кваліфікації зі спеціальності **«Наркологія»** складено робочою групою, відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (із змінами) від 14 липня 2021 р. № 725, Наказу МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами), Наказу МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами).

Затверджено рішенням Вченої ради Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, протокол № 5 від 24.12.2024 р. Введено в дію Наказом ректора Університету № 447 від 25.12.2024 р.

Керівник робочої групи:

Курило В.О. – д.мед.н., професор, в.о. завідувача кафедри психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології, наркології та сексології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Робоча група:

1. Хоміцький М.Є. – д.мед.н., професор кафедри психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
2. Левада О. А. – д.мед.н., професор кафедри загальної практики-сімейної медицини, психіатрії та неврології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
3. Підлубний В.Л. – д.мед.н., професор кафедри психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
4. Столяренко А.М. – кандидат медичних наук, доцент кафедри кафедри психіатрії, психотерапії та медичної психології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
5. Рябоконь Ю.Ю. – доктор медичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Рецензії-відгуки:

Дарій В.І. – д.мед.н., професор кафедри неврології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;

Демченко А.В. – д.мед.н., доцент кафедри терапії та кардіології Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

І. ВСТУП

1. Післядипломна освіта: основним завданням циклів спеціалізації, є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду.

2. Попередня освіта перелік освітніх програм: лікарі-психіатри, лікарі-наркологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю згідно Наказу МОЗ України від 25 липня 2023 року № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями (із змінами).

3. Програма підготовки з підвищення кваліфікації – проходження циклу спеціалізації за спеціальністю «Наркологія» проводиться за програмою підготовки затвердженою Вченою радою ЗДМФУ, та розробленими на їх основі робочими програмами та навчальними планами затвердженими на Вченій раді Навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

4. Слухачі, які виконали навчальний план та програму спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліста із кваліфікації «Наркологія».

ІІ. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	І «Охорона здоров’я та соціальне забезпечення»
Складник освіти	Післядипломна освіта, спеціалізація
Спеціальність	Наркологія
Кваліфікація	Лікар-спеціаліст
Передумови вступу	Лікарі-психіатри, лікарі-наркологи, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю
Форма проходження	Очна та дистанційна участь в режимі реального часу
Мова	Українська
Академічні права	Робота на посадах лікар-спеціаліст за спеціальністю «Наркологія» у лікарняних закладах та закладах охорони здоров’я. Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення
Моніторинг та оцінювання	Наказ МОЗ України від 22.02.2019 р. № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів» (із змінами), Наказ МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами)
Обсяг програми	1 місяць (156 годин / 5,2 кредитів ЄКТС) для лікарів-психіатрів, лікарів-наркологів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю Відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями" (із змінами).

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров’я за спеціальністю «Наркологія», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 1.** Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці. **ЗК 2.** Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності. **ЗК 3.** Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня. **ЗК 4.** Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами. **ЗК 5.** Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп’ютерною технікою. **ЗК 6.** Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці. **ЗК 7.** Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка). **ЗК 8.** Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров’я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.). **ЗК 9.** Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.

	ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані. **ЗК 11.** Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень. **ЗК 12.** Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани. **ЗК 13.** Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами. **ЗК 14.** Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.
Професійні компетентності (ПК)	**ПК 1.** Вміти оцінити при розпитуванні та одночасному спостереженні особливості поведінки, зовнішній вигляд, висловлювання особи, яка звернулася по допомогу, що дають можливість припустити наявність розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин. **ПК 2.** Вміти одержати достатні для попередньої оцінки анамнестичні відомості від пацієнта, його супроводжуючих та з медичної та іншої документації. **ПК 3.** Вміти належно оцінити соматичний та неврологічний стан обстежуваного. **ПК 4.** Вміти визначити необхідність та доцільність додаткових обстежень та лабораторних досліджень та дати їм правильну інтерпретацію. **ПК 5.** Вміти встановити попередній діагноз, провести диференційну діагностику. Вміти встановити діагноз відповідно до загальновизнаних міжнародних стандартів діагностики та Міжнародної статистичної класифікації хвороб, травм та причин смерті. **ПК 6.** За необхідності організувати та провести невідкладну допомогу згідно з вимогами чинних стандартів та протоколів.

	ПК 7. Вміння визначити показання та організувати належне переведення пацієнта до відділення інтенсивної терапії або інших відділень багатопрофільної лікарні; організувати належний нагляд та необхідні медичні заходи в амбулаторних умовах; визначити спосіб госпіталізації при невідкладних станах у структурі розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин. **ПК 8.** Вміння визначити показання до планової госпіталізації для проведення ретельного обстеження та призначити медикаментозну терапію відповідно до встановленого діагнозу та згідно з чинними стандартами та протоколами. **ПК 9.** Вміння своєчасно оцінювати динаміку розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин у пацієнта для своєчасної корекції остаточного діагнозу. **ПК 10.** Вміння, у відповідності до динаміки розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин обґрунтувати тактику медикаментозної терапії з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта та загальних закономірностей перебігу розладу. **ПК 11.** Уміти співвіднести частку біологічних та психосоціальних методів терапевтичного впливу залежно від характеру та ступеню розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції для визначення ефективності. **ПК 12.** Уміти забезпечити обґрунтовану терапію при переведенні хворих зі стаціонарної в амбулаторну допомогу шляхом динамічної взаємодії між її ланками. **ПК 13.** Вміння інформувати хворих про існуючі форми та способи реабілітації функціональних порушень та соціальних навичок при різних формах

	психічних та поведінкових розладів (залежність) внаслідок вживання психоактивних речовин. **ПК 14.** Ознайомитися з принципами проведення первинної соціально-трудової експертизи лікарсько-консультативною комісією (ЛКК) та з оформленням документів для подання на МСЕК; ознайомитися з сучасними стандартами МКФ. **ПК 15.** Вміти передбачити заходи із попередження рецидивів та ускладнень психічних та поведінкових розладів (залежність) внаслідок вживання психоактивних речовин, рекомендації щодо терапії, трудової, соціальної та сімейної реабілітації. **ПК 16.** Вміти оформляти необхідну медичну документацію згідно з сучасними вимогами (робота з електронними системами та ЕСОЗ).

За результатами опанування програми з підвищення кваліфікації з циклу спеціалізації «Наркологія» лікар досягає наступних програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання

ПРН 1. Вміння психодіагностики розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин.
ПРН 2. Вміння збору та аналізу анамнезу хворих з розладами психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин.
ПРН 3. Вміння оцінки соматичного та неврологічного стану хворих з розладами психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин
ПРН 4. Вміння визначення необхідності, доцільності та інтерпретації результатів лабораторних досліджень та додаткових обстежень хворих з розладами психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин.
ПРН 5. Вміння встановлення попереднього діагнозу та диференційної діагностики розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин; формулювання діагнозу

відповідно до загальновизнаних міжнародних стандартів діагностики та Міжнародної статистичної класифікації хвороб, травм та причин смерті.
ПРН 6. Вміння організації та проведення невідкладної допомоги згідно з вимогами чинних стандартів та протоколів при гострих станах у структурі розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин.
ПРН 7. Вміння визначити показання та організувати належне переведення пацієнта до відділення інтенсивної терапії або інших відділень багатопрофільної лікарні; організувати належний нагляд та необхідні медичні заходи в амбулаторних умовах; визначити спосіб госпіталізації при невідкладних станах у структурі розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин.
ПРН 8. Вміння визначити показання до планової госпіталізації для проведення обстеження та призначити медикаментозну терапію відповідно до встановленого діагнозу та згідно з чинними стандартами та протоколами при розладах психіки та поведінки, станах інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин.
ПРН 9. Вміння своєчасно оцінювати динаміку розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин у пацієнта для своєчасної корекції остаточного діагнозу.
ПРН 10. Вміння, у відповідності до динаміки розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин обґрунтувати тактику медикаментозної терапії з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта та загальних закономірностей перебігу розладу.
ПРН 11. Вміння співвідносити частку біологічних та психосоціальних методів терапевтичного впливу залежно від характеру та ступеню розладу психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції для визначення ефективності.
ПРН 12. Вміння забезпечити обґрунтовану терапію при переведенні хворих зі стаціонарної в амбулаторну допомогу шляхом динамічної взаємодії між її ланками.
ПРН 13. Вміння інформувати хворих про існуючі форми та способи реабілітації функціональних порушень та соціальних навичок при різних формах психічних та поведінкових розладів (залежність) внаслідок вживання психоактивних речовин.

ПРН 14. Знання принципів проведення первинної соціально-трудової експертизи лікарсько-консультативною комісією (ЛКК) та навичка оформлення документів для подання на МСЕК; знання сучасних стандартів МКФ.
ПРН 15. Вміння організації заходів із попередження рецидивів та ускладнень розладів психіки та поведінки, станів інтоксикації та абстиненції, станів залежності внаслідок вживання психоактивних речовин, надання рекомендацій щодо терапії, трудової, соціальної та сімейної реабілітації.

Матриця відповідності професійних компетентностей лікаря зі спеціальності «Наркологія» програмним результатам навчання

ПРН / ПК	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	*														
2		*							*				*		
3			*					*			*	*			
4				*							*		*		
5		*	*		*	*		*	*		*	*	*		*
6	*					*							*		
7			*				*		*						
8		*	*	*	*		*	*							
9				*		*			*						
10										*					
11	*										*				
12	*	*			*	*		*			*	*			
13	*		*		*		*		*			*	*		*
14										*		*		*	
15			*												
16										*					

IV. Перелік компонентів програми підготовки з циклу спеціалізації «Наркологія»

4.1. Для лікарів-психіатрів, лікарів-наркологів, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю (1 місяць / 156 годин / 5,2 кредитів ЄКТС):

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/ годин	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти			
ОК 1	Діагностика та лікування психічних та поведінкових розладів внаслідок вживання психоактивних речовин.	1,50/45	залік
ОК 2	Діагностика та лікування станів інтоксикації та абстиненції внаслідок вживання психоактивних речовин.	1,0/30	залік
ОК 3	Адиктологія. Діагностика та лікування станів залежності. Нехімічні залежності.	1,0/30	залік
ОК 4	Невідкладні стани в наркології.	0,60/18	залік
ОК 5	Організація наркологічної допомоги.	0,50/15	залік
ОК 6	Ментальне здоров’я mhGAP	0,33/10	залік
Атестація		0,27/8	іспит
Разом		**5,2/156**	

V. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА

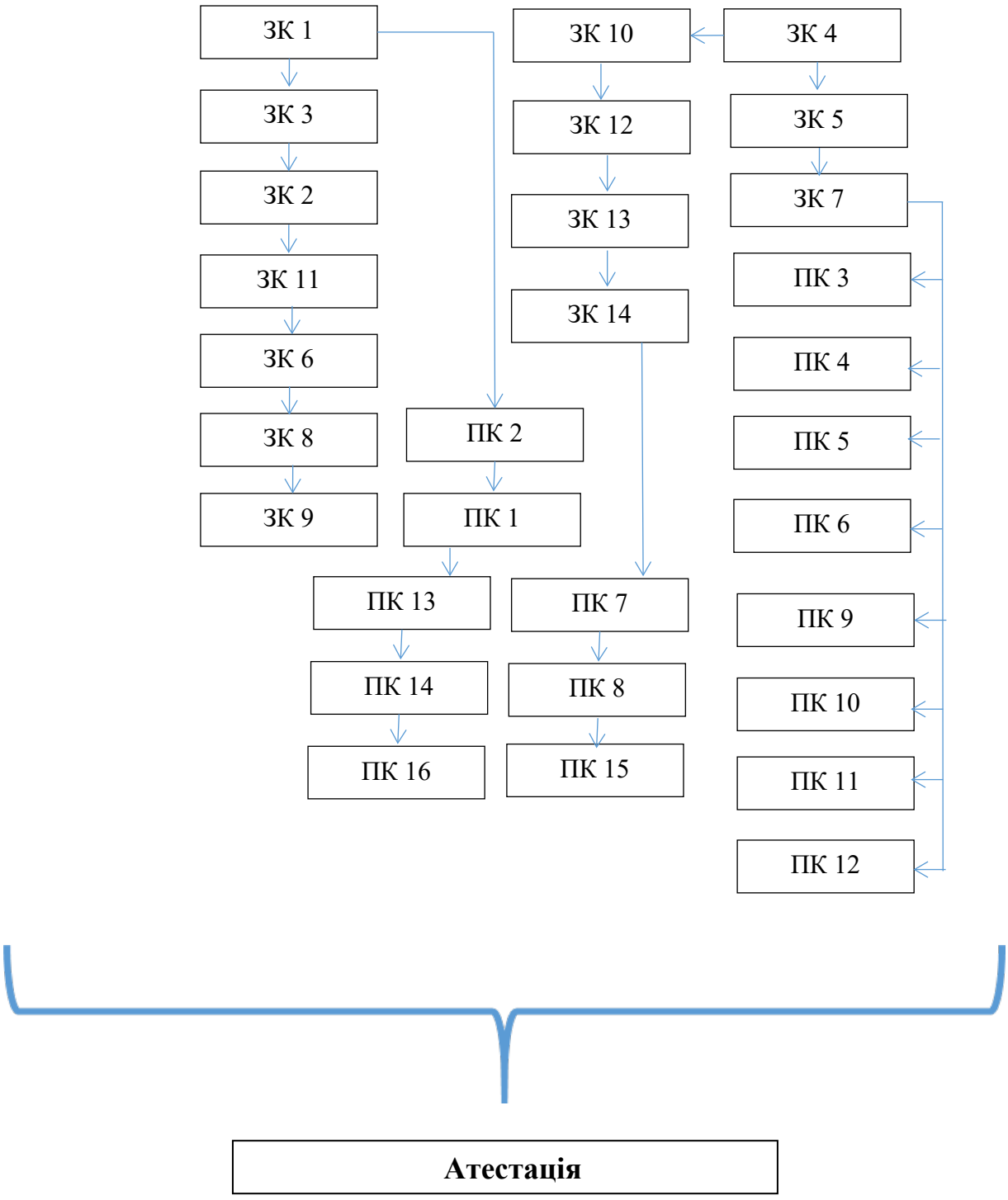

VI. АТЕСТАЦІЯ

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Наркологія» підлягають особи, що пройшли цикл спеціалізації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст формується закладом вищої (післядипломної) освіти.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Наркологія», допускаються слухачі які повністю виконали програму підготовки.

Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти.

Атестація лікарів включає:

- іспит з оволодіння практичними навичками;
- співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 1–2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

За результатами атестації з присвоєнням звання «лікар-спеціаліст» комісія приймає такі рішення: присвоїти або відмовити у присвоєнні звання «лікар-спеціаліст» з конкретної лікарської спеціальності. За результатами позитивної атестації на підставі рішення атестаційної комісії лікарям, видається сертифікат встановленого зразка.

VII. ЛІТЕРАТУРА

1. Чабан О.С., Хаустова О.О., Омелянович В.Ю. Невідкладна допомога в психіатрії і наркології: Монографія - К.: Видавничий дім Медкнига, 2019. – 168 с., з іл.

2. Клінічна суїцидологія: підручник / за заг. ред. професорів Л. М. Юр'євої, Н.О. Марути, І. В. Лінського. Харків: Видавець Строков Д.В., 2020. 302 с.

3. Психіатрія та наркологія. Інструменти вимірювання залежностей: навч. посіб. / [кол. авт.], за ред. О. О. Сердюка, В. В. Чугунова ; Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Запорізьк. держ. мед. ун-т ; ун-т Вейна ; Мічиган. ун-т. – Харків - Запоріжжя, 2022. – 272 с.

4. Психопатологічна синдромологія: психотерапевтичні підходи : навчальний посібник / В.В. Чугунов. — 6-е вид., доповн. і розшир. — Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. — 360 с.

5. Дуткевич Т.В. Практична психологія: вступ до спеціальності: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2019 – 255 с.

6. Кожина Г.М., Марута Н.О., Юр'єва Л.М. та ін. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник. Київ: Медицина, 2019. - 344 с.

7. Лікування та профілактика COVID-19. Охорона психічного здоров'я в умовах пандемії: навч. посібник / [О.Є. Абатуров, О.О. Буйко, Є.О.Гречуха таін.]; за ред. проф., д-ра мед. наук О.Є. Абатурова, проф., д-ра мед. наук С.О.Крамартова, проф., д-ра мед. наук Л.М. Юр'євої. – Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020.-252 с.

Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

(офіційні сайти та інформаційні портали)

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rada.gov.ua/.

2. Державний експертний центр ЛЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.dec.gov.ua/.

3. Державний реєстр ЛЗ (Експертний центр ЛЗ) [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.drlz.kiev.ua/.

4. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.drlz.com.ua.

5. Довідник лікарських засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.drlz.kiev.ua/.

6. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/.

7. Кабінет Міністрів України (урядовий портал) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/.

8. Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/.

9. Національний перелік ОЛЗ (МОЗ України) [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_naclist/.

10. Сайт Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками: http://www.diklz.gov.ua/control/main/uk/index.